

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Abdiae Babyloniae Primi Episcopi Ab Apostolis Constitviti,
de historia certaminis Apostolici, libri decem**

Abdias <Babylonius>

Coloniae, 1576

VD16 B 5299

Vita Beati Pavli Apostoli, Ioachimo Perionio Benedictino Cormœriaceno
auctore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45288

4 02 IOACH. PERIONII
xit. Itaque in urbem redijt, nec ita multo
post comprehensus, supplicio crucis in-
uerso capite, quod indignum se esse dice-
ret, qui ita vt Christus moreretur, affe-
ctus est. In cruce multis verbis Christo o-
ues commendauit, quas ipsi tradidisset.

VITA BEATI PAULI APOSTOLI, IOACHIMO

Perionio Benedictino Cor-
maeriaceno au-
ctore.

PAulus qui antea Saulus appellaba-
tur, Iudæus, vt ipse ait, Pharisaus-
que genere, ex tribu Benjamin,
Tharsi quod est Ciliciæ oppidum, natus
est. Vt aut aptus literis eius animus fuit,
cū Hierosolymā legis Mosaicæ perdisen-
dæ causā parentes miserunt, ibi q; Gama-
lielem legis optimum interpretem docto-
remque audiuit. Hic autem eum fructum
ex studijs percepit, vt statim ei contingerit
æquales suos longè multumque superare
non solum legum institutorumque, que
à maioribus acceperat, doctrina, verum
etiam in ijs defendendis studio, & volun-
tate. Itaque dum etiā admodū adolescens
esset, cerneretque Stephanum aliam disci-
plinam, vt ipsi videbatur, Mosaica sub-
lata

lata & conuulsa, constituere velle, eorum omnium qui illum ea de causa lapidibus obruerunt, vestes custodiuit, necisque eius vt ipse ait conscius fuit. Nec verò ita multò post, biennio ferè exacto, cum ipse per se iam religioni disciplinæque nostræ nocere posset, hostili infestoque animo Ecclesiam primùm domi, id est Hierosolymæ, deinde foris oppugnare cœpit. Nam in ædes ipse irrumpebat, virosque ac mulieres, qui Christum vt Deum colerent, vi abductos tradebat custodiæ. Impetratis verò hac de re à principe sacerdotum ad synagogas Damascenorum epistolis, quasi furijs agitated, adiunctis comitibus, eò contendit, vt si quos ibi inuenisset huius disciplinæ viros ac mulieres, victos Hierosolymam perduceret. Iam ille magnâ itineris partem in eò consilio propositoque permanens confecerat, cum subito media luce, offuso, obiectoque celesti lumine exæcatus, metuque percussus, ex equo decidit. Tum verò huiusmodi vocem exaudiuit, Saule, Saule, quid me oppugnas? Cumque obstupescens, quasiuisset, Quis es Domine illeque dixisset, Se esse Iesum quem oppugnaret ac protequeretur, durumque ac graue ei esse stimulo calces opponere: tunc quarere cœpit, quid se ille facere iube.

iube.

iuberet At ille, vt Damascum proficis-
retur admonuit: ibi enim eum audituū,
quid ipsum facere vellet. Comites autem
Pauli perterrefacti constiterant, cū &
vocem exaudirent, & viderent neminem.
His ita gestis, Paulus vt præceptis Christi
parēret, oculos aperit, sed cū nihil pror-
sus cerneret, à comitibus deductus est.
Iam triduo oculorum munere caruerat,
cibumque non ceperat, cū quidam
CHRISTI discipulus, cui nomen Ana-
nias, ab illo in visu admonitus confirma-
tusque, quod Paulum sibi discipulum do-
ctoremque gentium delegisset, ad Paulum
adiit, ei que negotium, quod ipsi Christus
dedisset, exposuit. Expiatur salutari aqua
Paulus, captoque cibo vires suas seque col-
legit. Atque hoc quidē pacto Paulus à vi-
ta Deo ingrata ad Christianam religionē
traductus est. Nunc quem in hac se præ-
buerit, dicendum est. Nunquam ille tam
infestus & acer nostræ religionis discipli-
næque; antè quàm ei se Christi impulsu ad-
dixit, oppugnator, hostisque; fuit, quàm ma-
gnum se eiusdem postea propugnatorem
defensoremque præstitit. Ad eam enim de-
fendendam tum celeritatem attulit, tum
studium, tum incredibilem inuicti animi
in omni suppliciorum genere patiētiam
&

& constantiam. Nam vt primùm aqua salu-
 lutari expiatus est, qui antea in Iesum cō-
 tumeliosus fuisset, eumque Deum esse ac
 Christum, quem Iudæi seruatorem expe-
 ctarent, ita pernegasset, vt qui id confir-
 marent, eos vinctos ad suppliciū necem-
 que, vt dixi, raperet: contrā non priuatim
 & obscurè, sed publicè ac palam Damasci
 in senatu concilioq; publico ciuitatis hūc
 & filium Dei & Christum esse, profiteri ac
 prædicare cœpit. Quæ eius tam repente
 facta mutatio, cōtrariaque oratio, & om-
 nibus qui eum audiebant, tantæ admira-
 tionis fuit, vt dicerent: An non hic Hiero-
 solymæ eos, qui Iesum appellabāt, oppug-
 nat, eoq; huc venit, vt vinctos illos ad
 principes sacerdotū pertrahat? & Iudæis
 tam inuidiosa atque inuisa, vt tandē com-
 muni consensu & quasi conspiratione eū
 necare decreuerint. Quod quō & commo-
 dius & maturiūs facerent, præfectum Are-
 thæ regis rogant, vt vigiles pro portis ex-
 cubare iubeat. At eius discipuli illorum
 insidijs cognitis, ipsum noctu è specula
 in sporta dimiserunt, & ita fuga salutem
 quæsiuit. Lucas quidem eum commemo-
 rat, statim ex hac fuga se Hierosolymam
 recepisse, conantēque se discipulis adiun-
 gere, metu prohibutum fuisse, quōd illi
 d. sci-

discipulum eum minimè crederent: Barnabæq; opera ad Apostolos adductū esse, qui eis ordine quæ & in itinere sibi euenissent, & à se Damasci Iesu nomine magno animo acta essent, narrauerit. Ipse autē Paulus in Epistola quā ad Galatas multò post scripsit, se ad Apostolos profectum negat, nisi triennio post, primūq; in Arabiam concessisse, deinde Damascū rediisse confirmat. Itaque vel Lucas prætermissa eius in Arabiam profectio, & in Damascum reditū, quod triennio post egerit Paulus commemorat, vel certè Paulus ex illa fuga Hierosolymam ad Apostolos se recepit, cum eisq; tã paucos dies commoratus est, vt hoc sibi cōmemorandum non putauerit. Vtunque res habeat, hoc profectō constat, eum & Hierosolymam & in Arabiam venisse. Quantum quidem temporis in Arabia contumpserit, incertū est. Neque enim ipse, neque Lucas, neque quispiam alius tradit. Hoc autem dubium non est, quin in ea regiōe quandiu commoratus est, multa verba de religione nostra fecerit, multosq; ad Christi fidem deduxerit. Ab Arabia Damascum se rediisse dicit, deinde triennio post Hierosolymam venisse Petri videndi causa, & apud eum dies quindecim commoratum, alium-

aliu
trē,
min
Cilio
sij
igno
quod
cum
set, ip
tasset
causa
lis co
prim
cia op
nabas
landi
gnou
vt in
nerē,
quere
set, eu
conti
Disci
naren
qui in
quisq;
per Ba
tibus
explet

aliumque Apostolum præter Iacobum fratrem, id est, propinquum Domini, vidisse neminem, Quindecimo post diebus in Syriam & Ciliciam concessit, quod ut ipse ait, Ecclesijs Iudææ quæ Christum colebant, facie ignotus esset. Atque hoc ipsum est fortasse, quod Lucas deinceps commemorat, cum cum Barnaba ad Apostolos deductus esset, ipseque cum Gentibus locutus esset, disputassetque cum Græcis, qui illum ob eam causam interficere cupiebant, à Discipulis cognito eorum consilio deductum esse primum Cæsaream, deinde Tharsum Ciliciæ oppidum. Cum autem illic esset, Barnabas qui Antiochiam à Discipulis gratulandi causa ijs quos Christo credidisse cognouerant, missus erat, hortandique eos, ut in suscepta professaque semel fide permanerent, non ita multo post Tharsum ut illum quæreret, profectus est, quem cum inuenisset, eum Antiochiam duxit, ibique annum continuum ita populum docuerunt, ut Discipuli tum primum Christiani nominarentur. Visum est etiam tum discipulis, qui in ea urbe habitabant, conferre quantum quisque poterat, ac pro facultatibus, idque per Barnabam & Paulum discipulis egenis qui Iudæam incolebant mittere. Quo expleto munere, Antiochiam adiuncto

Ioan-

Ioanne qui Marcus appellatus est, reuerti sunt. Erant autem præter illos Antiochiæ tum prophetæ & doctores permulti, qui cum Dominum colerent, ac ieiunarent, Spiritus sancti iussu Paulum & Barnabam ad id munus & opus, ad quod perficiendum eos delegerat, positus super eos manibus. cum orâssent atque ieiunassent, dimiserunt. Illi autem à Spiritu sancto delecti atque missi, primùm in Seleuciam venerunt, deinde in Cyprum nauigauerunt, vno comite itineris Ioanne, de quo paulò antè dixi. Cumque totam Insulam vsque ad Paphum obijssent, Sergius Paulus proconsul vir prudens eos accessit, quòd verbum Dei audire cuperet. Erat tum in eius comitatu quidam magus, cui nomen Elymæ erat, qui Apostolis, cum proconsulem à sententia abducere studeret, resistebat. Hoc cum Paulus instinctu Spiritus sancti cognouisset grauissimis eum verbis obiurgare cœpit, quòd Diuina consilia institutaque dissolueret ac tolleret, eumque cæcitate ad tēpus huiusmodi sceleris sui pœnas daturum esse prædixit. Vix ille finem dicēdi fecerat, cum Elymæ cæcus repente effectus, qui se duceret obambulans visus est requirere. Quo tam admirabili facto adductus Sergius Paulus

pro

proconsul, credidit. Ex quo plerique, in his Hieronymus, illum qui antea Saulus diceretur, Paulum nominatum esse confirmant. Paulus autem & Barnabas à Papho soluentes Pergen Pamphyliae urbem traiecerunt, Hinc Ioanne Hierosolymam reuertente, ipsi Antiochiam Pisidiae oppidum recto cursu contēderant. Quo in oppido cū aliquandiu commorati essent, in synagogam conuenerunt, lectisq; pro more nonnullis, legis & prophetarum capitibus, principes eos rogauerunt, numquid vellent dicere. Tū Paulus clarissima oratiōe vsus est, qua Dei in Iudaeos beneficia vsq; à Patriarcharū selectione populiq; ex Aegyptiorū seruitute, liberatione repetens cōmemorauit, perduxitq; ad Dauidē. ex cuius semine, ac genere Iesum seruatorem Deus ex pacto extulisset, quem Ioannes venturum prädixisset, venienti testimoniū diuinitatis dixisset, quē principes sacerdotum nullo comperto crimine innocentem indicta causa in crucem egissent, ablatumq; sepulturae tradidissent, quem tertio post die ab inferis excitasset, conuenienter ijs omnibus, quae à prophetis prädicta essent. Eum esse agnoscerēt, cuius beneficio delictorum eis gratia fieret, quam facere lex Moysis minimē

S

protu.

potuisset. At eis qui ab Abrahamo genus
duxissent, qui Deum timerent, hoc verbū
salutare missum esse, ad eosq; pertinere.
Cū finē dicendi fecisset, dimissaq; con-
cione, ipse & Barnabas exirent, eos roga-
runt vt proximo die, qui solennis erat ha-
bendis concionibus (sabbatū vocāt) iisdem
de rebus verba facerent. Multi autem Iu-
dæi & peregrini eos secuti sunt, quos illi
vt in sancto proposito permanerent, hor-
tari non destiterunt. Cū autem dies ve-
nisset, tota propē ciuitas conuenit ad ver-
bum Dei audiendū. Quod cū Iudæi ani-
maduerterent, ira perciti, iis quæ à Paulo
dicebantur, contradicere cœperunt. Tum
Paulus & Barnabas magno constantique
animo Iudæis dicunt, eis primū consi-
lium verbumque Dei exponēdum fuisse,
se autem iam, quod indigni essent illi iu-
dicio suo sempiterna gloria quam prædi-
carent, ad Gētes proficisci, sic enim Domi-
num ipsis præcepisse. Quod cū ij qui e-
rant ex Gentibus, audirent, maximam ex
eo voluptatē perceperunt, Dominiq; ver-
bū maximis laudibus honorificisque ver-
bis extulerunt, quin etiam omnes quibus
vitā æternam Deus dare decreuerat credi-
derūt. Hanc continuò Apostolorū gloriā
Iudæorū inuidia consecuta est. Adduxe-
runt

PERIONIO AVCT. 418

runt enim eos in inuidiam odiumq; primorum ciuitatis, ac mulierum tatum, ut orto tumultu excusso primam ex pedibus Dei præcepto puluere Iconium venirent. In hoc quoq; oppido cum synagogam Iudæorū ingressi ita verba facerent, ut multos Iudæos & Græcos ad religionem disciplinamq; nostram deducerent, Iudæorū opera & inuidia in eos Gētium animi concitati sunt. Ac multis quidem diebus quibus ibi commorati sunt, magno animo egerunt, cum interea Dominus signis miraculisq; verbū suum ornauit ac probauit. Cum autē distracta diuisaq; esset in partes duas ciuitas, alteraq; pars Apostolos sequeretur, altera quæ cum Iudæis faciebat imperu facto, eos contumelia affectos lapidibus obruere decreuisset, huius rei certiores facti se Lystram & Derban Lyconia oppida contulerunt, ibique atque in finitima regione docendi verbi diuini munere functi sunt. Tum fortè Lystris erat claudus quidam qui semper ingrediendi munere caruerat, Eum cum Paulus ita audientem animaduertisset, ut se curari posse non videretur diffidere, clara voce ei ut rectus se in pedes erigeret, imperauit. Erigit se ille, valentisque riru ingredi cepit. Quod cum turba animaduertisset

§ 2

magna

magna voce Lycaonicè omnes, Deos
specie habituq; hominū ad se venisse cla-
mant, nuncupantq; Barnabam Iouem; &
Paulum Mercuriū, quòd dux verbi esset,
Sacerdos quoque Iouis hoc comperto, tau-
ros cum coronis ante portas vr̄bis vn̄a cū
populo volebat immolare, fecisset que ni-
si Apostoli in medium scissis tunicis pro-
diissent cum hęc oratione. Se etiam mor-
tales esse illis similes homines, qui doce-
rent rebus huiusmodi fictis & falsis repu-
diatis Deum viuū colendū esse, cuius ope-
re cælū, terra, mare, omniaq; que illa com-
plexu suo continerēt, constitissent, qui su-
perioribus tēporibus Gentes suo arbitra-
tu viuere licuisset, quibus tamē specimen
sui edidisset, pluuijs temporibusque fer-
tilitatem præstantibus. Quæ cū illi di-
xissent, vix tandem obtinere potuerūt, vt
ne immolarent. Nonnulli autē Iudæi nec
ita multò post Antiochia & Iconio veni-
entes multitudinē persuaserunt. vt Pau-
lum lapidibus obruerent, quem eiectum
ex vr̄be pro mortuo reliquerunt. At disci-
pulorum opera qui eum circumdederunt,
seruatus in oppidum introiuit, posteraq;
cum Barnaba Derbam protectus est. Cūq;
in illo oppido verbum DEI docuissent,
adduxissentq; multos in Christo fidem,
Lystram

Lystram, Iconium, & Antiochiam reuer-
 si sunt, ibique discipulorum animis confir-
 matis cum exhortati eos essent, vt in fide
 permaneret, multisque calamitatibus &
 aduersis rebus superatis, in Dei regnum
 introeundum esse docuissent, prefectisque
 singulis vrbibus presbyteris orassent cum
 ieiunijs eos Domino in quem crediderant
 commendauerunt. Tum vero obeuntes
 Pisidiam, in Pamphyliam contenderunt,
 cumque Pergæ verbum Dei nunciaissent
 descenderunt in Attaliã, inde Antiochiã in
 qua vrbe delecti fuerat ad id munus quo
 functi erant, nauigauerunt. Quo cum per-
 uenissent, conuocata concione, exposue-
 runt omnia quæ DEI benignitate egis-
 sent. Commorati sunt autem ibi multos
 dies cum discipulis, quo quidem tempo-
 re quidã ex Iudæa venerunt qui hoc pro-
 fitebantur, Nisi qui ex lege Mosis circūci-
 sus esset, salutẽ adipisci posse neminem,
 Cumque Barnahas & Paulus ab illis discre-
 parẽt, ex eaque dissensione, orta esset, vt sit
 seditio, placuit omnibus, Paulum & Bar-
 nabã cum alijs nonnullis alterius factio-
 nis Hierosolymam ad Apostolos & pres-
 byteros de hac quaestione mitti. Illi per
 Phœnicem & Samariam Hierosolymam
 profecti, ibi exponebant, quanta DEVS

ipforum hortationibus apud Gentes fecisset, ijsque commemorandis omnium animos ingenti lætitia affecerunt. Quòd etiam Hierosolymam cum venissent facere minimè destiterunt. Ibi autem conuocata concione cum rem cuius causa missi essent narrassent, quæ illis etiam temporibus in ea vrbe Phariseorum maximè qui crediderant opera quæstio posita est, dictis vicissim sententijs, tandem placuit ad eos discipulos, quorum animi eius quæstionis difficultate Antiochiæ distraherentur, hoc scribi per Iudam qui etiam Barsabas dicebatur, & Silam viros primos in ecclesia, Paulo & Barnaba adiunctis, visum esse spiritui sancto atque ipsis, nihil eis oneris Mosaicæ legis imponere, nisi vt à stupro, & ab animalium ijs cibis, qui idolis immolati essent, & à sanguine quæ suffocata essent abstinerent. Illi autem Antiochiam cum venissent, conuocata multitudine epistolam reddiderunt qua perlecta, incredibilem animo ex consolatione ceperunt voluptatem. Aliquot verò interiectis diebus Paulus cum Barnaba egit vt ad eas regiones acciuitates in quib. verbũ Dei exposuissent, reuerterentur, viderentque quid fratres ac discipuli agerēt. Cũq; Barnabas probato collatu-

collaudatoque cōsilio Ioannem quē paulo antè reuertisse Hierosolymam dixisse cum esse veller, Paulus autem nollet propterea quòd Hierosolymam tum cū ipsi operam eius desiderarent, abiisset: secula est, ex eo dissensio tanta, vt Barnabas cōmite itineris Ioanne ascito, in Cyprū adiret, Paulus adiuncto delectoq; Sila Syriā & Ciliciam obiret, quibus in regionibus confirmatis discipulorum animis eos vt Apostolorum presbyterorumq; preceptis parerent, admonebat. De qua illius profectioe antè quam plura dico, libet de superiore quam Hierosolymā, vt dictū est, susceperunt, ille & Barnabas, aliquid dicere. Mihi quidem hæc illa videtur esse quam in Epistola ad Galatas exponit his verbis: Se iterum Hierosolymam quartodecimo anno post, ascito Tito vnè cum Barnaba venisse contulisseque cum discipulis, sermonemque habuisse de eis, quæ ad Euangelium quod gentibus & apud Gentes prædicaret, pertinerent, idque in commune ac publicè, quòd in eo concilio de quo paulo antè dixi, factum esse arcitror, priuatim autem ac remotis arbitris cum ijs de quibus aliqua esset opinio. Iacobū autem, Petrum, & Ioannem, qui columna religionis nostræ esse viderentur, cum

munus, quod Christus ipse concessisset, cognouissent, datis dextris, id est data accepta; fide societatem, cum ipso & Barnaba conflāt, ut illi ad Gentes, ipsi ad Iudæos proficiscerētur. Hoc ut credam, hæc verba cum ijs quæ ex Luca supra commemoravi collata & cōiuncta admonēt. Nam cum ita seiunctum à Paulo Barnabā Lucas propter Ioannem dicat, ut nunquā postea eum à Paulo visum esse commemoraret, his autem verbis confirmat Paulus se vnā cū Barnaba tantò post Hierosolymā profecturum esse. ut sermonem de euāgelij ratione cū apostolis haberet, quod semel factum esse idem Lucas narrat, certè hæc illa ipsa, non alia videtur profectio. Idēque declarat quod deinceps in eadem Epistola Paulus confirmat, Petrum cum Antiochiam venisset, & modò cum Gētibus modò cum Iudæis clā cibum caperet, cum Iudæos tum verò Barnabam in istam suam simulatam & fictā traxisse sententiam. Atqui Barnabas post eam de qua dixi dissensionem, nunquā visus est Antiochiæ. In Cypro enim interfectum eum fuisse, Ioannes is quem secum duxit, in vita eius exponit. Atq; hæc à me eò dicta sunt, ut ne temporum inscitia laberemur. Nunc ad reliquā expositionē reuertamur.

famur. Paulus igitur comitem itineris sa-
 borisq; socium delegit Silam. Ij cum Sy-
 riam & Siliciã obeuntes, Derbã & Lystrã
 peruenissent, Paulus ibi Thimotheũ pa-
 tre Gentili matre Iudæa eaq; fideli natũ,
 cuius de vitæ integritate, disciplinæq;ue
 obseruatõe discipuli bene existimarët ac
 loquerëtur, cum inuenisset, secum profi-
 cisci voluit, eumq; propter Iudæos circũ-
 cidit. Quocunq; venissent, ea quæ ab apo-
 stolis & presbyteris Hierosofymæ decre-
 ta fuerant seruanda tradebant. In Phry-
 giam & Galatiã cum venissent, Spiritus
 sanctus vetuit ne verbum Dei in Asia do-
 cerent. Inde cum traiecissent in Mysiam
 vellëtq; in Bithyniam venire, Spiritus Ie-
 su non fuit. Itaq; ex Mysia Troadem pro-
 fecti sunt. Hic visum Paulo ostensum est.
 Vir quidam Macedo visus est ei stare, ac
 orare, vt in Macedoniam traiceret seque
 adiuuaret. Quo ex visu intellexit Paulus
 ijque qui cum eo erant. cum eis exposu-
 isset, se à Deo ad Euangelium Dei Mace-
 donibus rennuciandum vocari. Itaque sta-
 tim Troade recto cursu Samothracam, &
 in sequenti die Neapolim euenerunt, inde
 Philippos que est prima partis Macedonię
 ciuitas. In hac vrbe aliquot dies comora-
 ti sunt. Egressi autem portam ad flumen

precationis causa cūm conſediſſent, ver-
 bumque Dei mulieribus, quæ eò conuene-
 rant, prædicarent, & in ijs quædam muli-
 er Lydia nomine purpuraria Thyatiro-
 rumque Deum colebat, ea quæ à Paulo di-
 cebantur attentè audiret, afflata ſpiritu
 ſancto credidit. Cumque aqua vitali expia-
 ta, totaque eius familia rogaret, vt ſi ſe fi-
 delè eſſe Domino cognouiſſent, ad ædes
 ſuas habitatū venirent, impetrauit. Cum
 autem Paulus cum ſuis precationis cauſa
 irēt, facta eſt eis obuiam puella quædam,
 quæ numine Pythonico afflata diuinan-
 do; magno quæſtui Dominis ſuis erat.
 Hæc Paulum comiteſque eius ſecuta, ma-
 gna voce hæc locuta eſt, Hi homines ſerui
 Dei ſunt, qui vobis viam ſalutis oſten-
 dunt. Idque multis diebus feciſſe dicitur.
 Paulus autem ad eam conuerſus, Dæmo-
 ni imperauit, vt Ieſu Chriſti nomine ex il-
 la exiret, eodemque puncto temporis e-
 greſſus eſt. Domini autem puellæ cūm de-
 ſpe quæſtus hoc pacto ſe decidiſſe animad-
 uerterent, Paulum & Silam comprehen-
 derunt, perduxeruntque in forum ad prin-
 cipes, producentesque magiſtratibus, eos
 dixerunt perturbare ciuitatem, docereque
 morem & diſciplinam, quam ſequi & ap-
 probare ciuibus qui Romani eſſent. mi-
 nime

nimè liceret. Magistratus cum etiã multi-
 tudo in eos infesta venisset, se scis tunicis
 suis, eos virgis cedi iussit, cecos in vincu-
 la confecit. Media autẽ nocte cum ita pre-
 carentur Deum & laudarent, vt ab alijs
 qui erant in carcere facile exaudirentur,
 terræmotus repente factus est tantus, vt
 etiam carceris fundamenta commoue-
 rentur, & ostia aperta sint, & vniuerso-
 rum dissoluta vincula. Expergefactus autẽ
 custos carceris ex illo terræmotu, cum a-
 pertas ianuas carceris cerneret, destri-
 cto gladio se ipse iam interficere volebat,
 quod vinctos fugisse existimaret, cum sta-
 tim Paulus voce magnã clamare cœpit,
 ne se interficeret, vniuersos enim esse eti-
 am in carcere. Ille cum lumine introgres-
 sus, cum eos solutos videret, tremore cor-
 reptus, se ad pedes eorum misit, ducen-
 que extra carcerem, rogare eos cœpit,
 quid sibi faciendum esse censerent, vt vitã
 consequeretur sempiternam. At illi hos
 ei responsum dederunt, Si in Iesum Chri-
 stũ crederet, fore vt ipse familiaq; eius to-
 ta gloriam sempiternam adipiscerentur.
 Domum autem eius cum venissent, pri-
 mium quæ ad salutẽ pertinebant, ei toti q; 3
 familiæ tradiderunt. Deinde ablutis pla-
 gis, cum familiamq; eius totã aqua salu-
 tari

tari expiauerunt, tum mensa instructa
 ijs epulis, quas ille pro tēpore parare po-
 tuit, vnà cibum læti ceperunt. Prima au-
 tem luce per lictores custodi magistratus
 imperarūt, vt illos emitteret. Quòd cū
 ille Paulo nunciaffet, quæstus est quod cę-
 sos se ac Silam publicè, & homines Ro-
 manos indemnatos in vincula coniecif-
 sent clām emitterent. Non ita fieri oport-
 ere, sed ipsi venirent, & emitterent. Quòd
 cū lictores principibus ciuitatis renun-
 ciaffent, timore perculsi illi, quòd Rōma-
 nos esse Paulum & Silam audirent, eos
 rogare cęperunt, cū eos eduxissent, vt ex
 vrbe discederent. Illi autē educti è carcere,
 in Lydiā concesserūt: inde visis fratribus
 cū eos consolati essent, profecti sunt.
 Cū autē peragratis Amphipoli & Apol-
 lonia, Theffalonicā, vbi Iudæorū synago-
 ga erat, venissent, Paulus ter in hebdoma-
 da de scripturis cum eis disputabat, totaq;
 eius oratio in eo consumebatur, vt doce-
 ret Christū & perpeti mortē oportuisse,
 & à mortuis excitari, & Iesum esse Chri-
 stum eum, quem ipsis prædicaret. Nec ve-
 rò eius oratio inanis fuit. Nam & ex Iu-
 dæis quidā crediderūt, Pauloq; ac Silæ cō-
 iuncti sunt, & ex Gentib. permulti, & in
 his nō pauca mulieres nobiles. Erat in ea
 vrbe

PERIONIO AVCT. 421

vrbe Iason quidam, qui Paulū & Silam,
 in domum suā acceperat. Quod cum Iu-
 dæi intellexissent, ij qui in falsa sua sen-
 tentia permanserunt, adhibitis de vulgo
 viris quibusdam facinorosis, orto tumul-
 tu ciuitatem concitauerunt, eoque consi-
 lio domum Iasonis conuenerunt, vt cum
 eos inuenissent, populo producerent. Sed
 cum eos non inuenissent, Iasonem ipsum
 & quosdam Christi discipulos ad princi-
 pes ciuitatis rapere & trahere cœperunt,
 cum hoc clamore, Iasonem esse qui eos
 quos tenerent, & alios homines qui or-
 bem cōcitarent, eoque iam venissent, ho-
 spitio exceperit atque eos omnes contra
 Cæsaris decreta facere, cum regem alium
 Iesum esse dicerēt. Qua quidem sua ora-
 tione plebem principesque ciuitatis con-
 citauerunt. Cum verò Iason cæteri que
 quos vnà cum eo productos paulò antè
 dixi, causam dixissent, dimissi sunt ac li-
 berati, Christiani autem confestim noctu
 Paulum & Silam Berrhœam miserunt:
 quò cum venissent, in Iudæorum conuen-
 tum introierunt, habitoque de religio-
 ne nostra cum eis multo sermone, per-
 multos & Iudæos & Gentiles tam viros
 quam mulieres ad Christi fidē cultumque
 traduxerunt, Quòd cum Iudæi qui erant

Thessalonicæ, rescuissent, Berrhocæam venientes, ita tumultibus urbem impleverunt, ut Christiani statim Paulum, Timotheo Silaque ibi remanentibus, coacti sint ad mare mittere. Sed ij qui eum deducebant, ipsum Athenas vsq; persecuti sunt, quibus cum Paulus mandatum dedisset ad Silam & Timotheum ut quamprimum ad se venirent, abierunt. Paulus autem cum eos Athenis expectaret, cerneret que idololatriæ deditam civitatem, animi agitatione inflammari impelli que cepit, ut de rebus ad religionem nostram pertinentibus ibi differeret. Quod factum est, ut & in synagoga cum Iudæis & Christianis, & in foro quotidie cum eis qui confluebant disputaret. Quidam autem Epicurei & Stoici cum eo diserebant, multisque de doctrina nova ex utraque parte inter se collatis sermonibus, cum ad Arcopagum pertraxerunt, quò liberius quid ille de hac re tota sentiret, diceret. Ille verò in medio Arcopagi stans, hæc liberè dixit. Se illos omni ex parte superstiosiores animaduvertere, propterea quòd ipse cum illorum simulacra præteriret, atque inspiceret, aram etiam invenisset, in qua hoc inscriptum esset. Ignoro Deo, quasi quod ignorarent, colerent, atque

atque venerarentur. Quòd igitur ignari
 colerent, id se eis enunciare. Deum enim
 qui hanc vniuersitatē, eaque omnia, quæ
 complexu suo continet, effecit, cū cæli
 terræque sit Dominus, nō in templis quæ
 manu opereque hominū facta sint, habi-
 tare, nec manibus hominū coli, quasi ali-
 quo cgeat, cū ipse det omnibus vitā, spi-
 ritū, cæteraque omnia. Eundēque fecisse
 vt ex vno omne hominum genus vniuer-
 sum terram incolant, definito vitæ cur-
 su quem omnibus dederit, vt quærant
 Deum, si fortè ad eius notitiam perueni-
 ant, quanquam non multum ab vnoquo-
 que nostrum abest. Eius enim benignita-
 te & viuere nos, & moueri loco, & esse,
 quemadmodum quidam poëta illorū di-
 xerit: Nam sumus & genus eius. Nos igi-
 tur cū genus Dei simus, eiusque cogna-
 tione teneamur, non debere existimare
 auro & argento aut lapidi, quem homo
 arte & cogitatione sua sculpsit, similem
 esse diuinitatem. Et tempora quidam hu-
 ius ignorationis cū Deus detestatus sit
 antea semper, tum denique hominibus
 patefacere, vt omnes actæ vitæ poenite-
 at, propterea quòd diem constituerit, in
 quo orbem iustè sit iudicaturus eo iudice,
 quem esse decreuerit, tradita omnibus
 fide,

fide,

fide, cum eum à mortuis excitasset. Cum autem mentionem resurrectionis fieri audissent, eorum partim irridere cœperunt, partim se de iisdem rebus Paulum iterum disserentem audituros esse dixerunt. Sic Paulus è Senatu dimissus est. Quidam tamen ei assensu sunt, in his Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris. Illis quidem temporibus Claudius Cæsar Iudæos omnes ex vrbe Roma abire iusserat. In his Aquila quidam Iudæus Ponticus genere, & Priscilla eius vxor relicta Italia Corinthum venerat. Paulus autem cum Athenis Corinthum contendisset, ad eos adiit, habitauitq; apud eos, quod eiusdem artis essent, quæ in tabernaculis faciendis versatur, eiusque artis vnâ cum eis opus agere solitus erat. Nec verò arte illa impediabatur, quo minus in synagoga præsertim Sabbato disputaret, daretque operam, vt Iudæos & Græcos ad religionem cultumque nostrum deduceret. Quod tamen & liberius & studiosius fecit, posteaquam Silas & Timotheus de Macedonia venissent. Orationem autem omnem eò conferebat, vt Iudæis Iesum Christum esse testimonijs scripturæ persuaderet. Quod illi cum improbarent, atque adeo insultarentur, excusit Paulus

v. 18.

vestimenta sua cum his verbis, Peccata
 vestra in capita vestra redundabunt, nul-
 la culpa mea. Jam ad Gentes me confe-
 ram. Hæc cum perorasset, migrans inde
 domum cuiusdam, cui nomen Lito Iusto
 erat, qui Deum colebat, venit. In ea cum
 synagogæ coniuncta esset, non destitit
 ea quæ religionis nostræ sunt, exponere,
 tantumque profecit dicendo. vt & Cri-
 spus qui princeps erat synagogæ, cū omni
 familia sua crediderit, & multi Corinthij
 etiam aqua salutari expiarentur. Noctu
 autem Dominus visus est Paulum mo-
 nere ne timeret, libereque loqueretur.
 propterea quod cum ipso esset, neminem-
 que ei malum daturum, quod magnum
 hominum numerum in ea vrbe haberet,
 Commoratus est autem ibi Paulus an-
 num & sex menses, quod tempus in do-
 cendo Dei verbo consumpsit. Erat tum
 Achaia proconsul Gallio, ad cuius tri-
 bunal Iudæi Paulum adduxerunt, accu-
 saruntque, quod contra legem homini-
 bus Deum colere suaderet. Quibus cum
 Paulus purgandi sui causa respondere
 vellet, Gallio vetuit, dixitque Iudæis, eos
 se æquo animo audituros, si quod faci-
 nus proferrent. nunc cum de legis eorum
 verbis ac nominibus controuersa sit, ipsi
 vide-

vide-

viderēt, se enim earum rerum iudicē esse nolle. Ac Iudæi quidē tum Paulo omisso, toto impetu in Sosthenem ferri, eumque in conspectu Gallionis cædere cœperunt, nec illi ea res curæ fuit. Paulus verò cum etiam multos dies illic fuisset, salutatis fratribus in Syriam vnâ cum Aquila & Priscilla nauigauit, peruenitque Ephesum, ibique illis relictis, ipse in Iudæorum concilium veniens, cum eis disputauit. Cūque Epheso se discedere velle diceret, eumque Iudæi rogarent vt diutiùs commoraretur, non concessit, sed cum rediturum se polliceretur, discessit, venit que Cæsaream, vbi salutatis Christianis Antiochiam profectus est, quo in oppido cum aliquandiu commoratus esset, Gallatiam Phrygiamque obiuit, eo consilio, vt Christianos in fide confirmaret. Per agratis autem superioribus regionibus, Ephesum redijt, ibique inuentis quibusdam discipulis, ab eis quæsiuit, num spiritum sanctum credentes accepissent. Cumque respondissent, se ne idquidē audirione accepisse, essetne Spiritus sanctus omnino. Rogare eos iterū cœpit, cuius igitur nomine baptizati essent, Tū respōderunt illi, Ioannis baptismo se esse expiatos. Paulus ad hæc addidit Ioannem baptismo pœnitentia

tia populum expiasset, eos monentē, ut in
 eū qui ipsum sequeretur, id est in Iesum,
 crederēt. Tū oēs qui erant duodecim nu-
 mero Iesu nomine baptizati sunt, venit-
 que ad eos spiritus sanctus, cum eis manus
 imposuisset, inde linguis loqui. & prophe-
 tare cœperunt. His gestis, in synagogā ve-
 nit, liberēque per trimestre de regno Dei
 disseiūt. Cū verò nonnullos & obstinatē
 in sententia permanere, & Christi disci-
 plinam cultūq; in conspectu multorū in-
 sectari animaduerteret, ab eis discessit, se-
 cretisq; discipulis in Tyranni cuiusdam
 schola quotidie disputabat, idq; biennio
 perpetuū fuit, ita ut oēs qui siā incole-
 bant Iudæi atque Græci verbū Dñi audi-
 rēt. Hinc Paulus mira quēdā opera & in-
 usitata Christi nomine edidit. Nā cum &
 sudaria & semicinctia quæ corpus illius
 attrigissent, ægris adhibebantur, ijs etiam
 qui à dæmonibus torquebantur, statim
 morbi demonesq; depellebātur quod cū
 septem filij Iudæi qui exorcistæ habeban-
 tur, animaduertissēt, experiri placuit, nū-
 idem facerent quod Paulum facere cerne-
 rent. Itaque Iesu nomen in eis qui spiritus
 malos habebant, inuocabant, his verbis,
 Adiuro vos per Iesum quem Paulus præ-
 dicat. Demones autem respondiſſēt, Se &
 Iesum.

Iesum.

Iesum nosse & Paulum, & illi qui essent, ignorare homo in quo malus genius erat statim in eos inuolauit, vimque eis intulit tantam, vt nudi acceptis vulneribus domo fugerent. Eiusque rei fama cum omnibus Iudæis & Gentilibus qui erant Ephesi, percrebuisse, metu percussi omnes, Iesum laudibus in cælum extollere. Multi etiam eorum qui religioni nostræ nomen dederant, ea quæ egerant in vita confitebantur. Plerique etiam qui rebus eorum studiisque quibusdam curiosius dediti erant, libros in conspectu omnium combusserunt tanta copia, vt cum rationem haberent pretij, denarium quinquaginta millia inuenirent. His ita gestis numine diuino Paulus afflatus, Hierosolymam, Macedonia & Achaia peragratis, ire decreuerat, quòd intelligeret cum eò venisset, sibi Romam esse proficiscendum. Tum verò Ephesi ingens motus ob Christi disciplinam ortus est. Demetrius enim quidam, qui argentariam faciebat, fingendis ædibus ex argento Dianæ, opificibus atque operis magno quæstui erat, quem cum Pauli doctrina tolli intelligeret, eos conuocauit, atque in Paulum nostrorumque homines concitauit his verbis. Eo scire dixit, quanto ipsi atque sibi hæc an

que

questui semper fuisset, spectare etiam at-
que audire, à Paulo non solùm Ephesi,
sed penè tota Asia ingentem hominum
multitudinem ab eâ religione reuocari,
quippe qui doceret Deos nō esse, quia ma-
nu opereque hominum fierent. Quod si
eos quæstus tantus qui eis eriperetur,
criminique dandus esset non moueret,
vel Dianæ templum, quod isto pacto con-
temneretur, eiusque religio ac maiestas,
quam tota Asia & orbis coleret, cuius tol-
lendæ fundamenta iacerentur, moueret.
Qua Demetrii oratione tanta iracundia
illorum animi exerferunt, vt clarissima
voce clamarent, Magna Diana Ephesio-
rum. Hinc totam urbem tumultus occu-
pauit, impetuque factō communi con-
sensu omnes Caium & Aristarchum Ma-
cedones Pauli comites in theatrum vi-
perdlexerunt. Paulus autem cum ad po-
pulum prodire vellet, non passi sunt di-
scipuli. Nonnulli etiam de Asiæ princi-
pibus qui cum eo amicitia cūiuncti erant,
miserunt, qui eum rogarent, ne in thea-
trum prodiret. Alij autem aliud sentie-
bant. Erat enim in magna perturbatione
ecclesia, & plerique quam ob causam con-
uenissent, nesciebant, cum Alexander de
turba protrahitur. Ille silentio postulato
ratio-

ratio-

rationem reddere nitebatur. Cū verò Iudæum eum esse cōperissent, clamare tum cœperunt omnes: Magna Diana Ephesiorum. Scriba autem vr̄bis sedato tumultu, nostros ita defendit, quasi in Dianam illi nihil dicerent, alijsque iactatis sermonibus, qui ad sedandos populi animos pertinere, concionem dimisit. Motu sedato, discipulos Paulus cōhortandi causa conuocauit, quos cū ad extremum salutasset, in Macedoniam profectus est, quā ille prouinciam peragrās, discipulos multo sermone cōhortari nullo loco destitit. Venit inde in Græciam, in qua cū menses tres commoratus esset, cōstitueretque in Syriam nauigare, infidie illi à Iudæis factæ sunt, itaque mutato cōsilio per Macedoniam redijt. Comites ei se itineris præbuerunt Sosiparet Pyrrhi Berrhoensis filius, Thessalonicësius, Aristarchus, Secundus, Caius Derbeus, & Timotheus, Asiani Tychicus & Trophimus. His præmissis Troadem, Lucam vnum secum habuit: qui cum Philippis quinto die Troadem nauigio peruenit, qua in vr̄be dies septem omnes commorati sunt. Eorum aut extremo quem dominicū dicimus (vnam enim sabbati diem hunc Lucas intelligit) cū tibi capiendi causa omnes conuenissent

sent, Paulus postero die profecturus eum
 eis disputabat, cumq; sermonem in mul-
 tam noctem produceret, adolescens qui-
 dam cui nomen Eutycho erat, oppressus
 somno de tertia contignatione decidit,
 sublatusque est mortuus. Ad quem Paulus
 descendens, medium complexus, circum-
 stantes ne conturbarentur, admonuit
 animum enim eius in ipso esse. Certus il-
 le de salute adolescentis, redijt in cubicu-
 lum, vbi cum gustato cibo vsque ad lucem
 sermonem protraxisset, puerum viuum
 læti adduxerunt, cum iam ille discessisset.
 Lucas autem ac cæteri comites itineris,
 conscendentes nauem, in Aſon nauiga-
 uerunt, vt ibi eum qui terra iter faciebat,
 reciperent. Sic enim illis se velle face-
 re dixerat. Paulus ibi conscensa naui, re-
 cto cursu Mytilenem cum eis contendit
 postera die è regione insulæ quæ Chius
 dicitur, applicuerunt, sequenti Sa-
 mum, postridie Miletum, quòd ipse Ephe-
 sum præterire decreuisset, ne qua mora
 ei in Asia afferretur, quo minus Hieroso-
 lymam ante Pentecostes diem peruenire
 posset. Itaque Mileto mittens Ephesum
 maiores natu Ecclesiæ accersuit, qui
 cum ad eum conuenissent, hac ad eos ora-
 tionæ vsus est. Scire eos ac tenere optimè,
 se ex

se ex quo primū die in Asia fuisset, Domino ministrasse ac paruisse, semper cum omni animi demissione ac lachrymis: scire etiam quibus à Iudæis insidijs malisque circumuentus sit, nullumque ab ipso prætermisum tempus esse, quo non liberè diligenterque publicè priuatimque eos docuerit, quæ ad religionem Christianam pertinerent, testimonijsque scripturæ Iudæis at Gentilibus, pœnitentiæ scelerum quæ in Deum admississent & in Dominum nostrum Iesum Christū fidem suaserit, cum interea nihil de ipsorum facultatibus abstulisset. Tum verò Spiritu vinctum se Hierosolymam petere, vbi quid sibi euenturum sit ignoraret, nisi quod Spiritus sanctus vbique indicet, eum illic vincula & cruciatus manere. Sed tamen se nihil horum omnium extimescere, nec vitam suam pluris quam se ipsum facere, dum modo eum vitæ cursum, qui ipsi à Deo datus esset conficeret, idque munus docendi Euangelij quod à Domino accepisset, exequi pro dignitate posset. Exploratum sibi esse, se nunquam postea à quoquam eorum visum iri, quos adiisset. Itaque testari eo se tum, culpæ nulli se affinem esse, quippe cum omne Dei consiliū eis exposuerit. à quo
nulla

nulla pœna propoposita, nullis supplicijs
 potuerit retardari: sibi vniuersoq; gregi
 consulere, cui eos Spiritus sanctus epi-
 scopos præfecisset, Dei Ecclesiæ, quã ille
 sanguine suo quæsiuisset gubernadæ gra-
 tia, Scire se lupos rapaces impetum factu-
 ros esse in gregem post discessum suum, &
 ex ipsis viros prodituros q; improba ora-
 tione discipulos ad se conarentur abdu-
 cere, Proinde vigilarent, memoriaq; te-
 nerent, ipsum, nullũ finem eos per trien-
 niũ cum lachrymis monēdi fecisse. Se eos
 Deo & verbo gratiæ eius cõmendare, qui
 ædificare sanctos omnes, eisq; hẽredita-
 tem dare posset. Argentum & aurum, aut
 vestem nullius se concupisse, eiusque rei
 eos se testes habere, cùm ad ea paranda
 quæ ipsi ad cultum victumq; necessa-
 ria fuerint, corporis labor suffecerit: eos
 se docuisse, labore & opere quæsitis opi-
 bus egentibus atque agris subuenire oportere,
 memores verbi illius Domini IESV,
 Beatius esse dare, quàm accipere. Quæ
 cùm dixisset, positis genibus orauit cum
 omnibus, Tum verò magnus omnium
 fletus secutus est, incidentesq; in illius
 collum, osculum ei ferre cœperunt, nec
 aliud maiorem dolorē eis attulit, quàm
 quod se nunquam postea à quoquam ip-
 sorum

horum visum iri dixerat. Deduxerunt eum
 ad nauem, qua conscensa ipse & comites
 recto cursu Coum, postridie Rhodum, in-
 de Patram venerunt. Inuenta autem na-
 ui quæ in Phœnicem contenderet, nauigârunt,
 in Syriam, Tyrumq; applicuerunt, quod
 ibi nauis onus expositura esset. Hic
 cum discipulos offendisset, qui ei afflatu
 diuino commoti, prohibebant, ne Hiero-
 solymam adiret, septem dies comoratus
 est: quibus expletis Tyro Ptolemaidam
 venit, qua in vrbe salutatis fratribus diem
 vnum cum eius fuit: in sequenti Cæsare-
 am cum venisset, ad Philippum Euange-
 stam qui in septem diaconis erat, adiit, &
 apud eum cum comitibus habitauit. Ibi
 iam aliquot dies commorati erant, cum
 vir quidam ex Iudæa, propheta aduenit,
 Agabus nomine. Is cum ad eos venisset,
 detracta Pauli zona, pedes & manus alligauit,
 dixitque Spiritum sanctum hoc
 prædicere & antè denunciare, Virum cuius
 illa zona esset, ita Hierosolymæ à Iu-
 dæis, vincitum, dedendum esse Gentibus.
 Quod cum Pauli comites & loci incolæ
 audiuisent, cum rogare omnes cœperunt,
 ne Hierosolymam proficisceretur. Ille au-
 tem eis ita obiurgatis, vt fletu illorū ani-
 mū suū excruciarī fateretur, se non solum
 vinciri

vinciri, sed etiā mori Hierosolymæ Christi-
 sti causa & nomine paratum esse dixit.
 Itaq; illi cūm eum se de sententia deduce-
 re posse diffident, ita suadere destiterūt,
 vt eius rei euentum diuinæ voluntati per-
 mitterent. Hierosolymā cum venisset no-
 stræ religionis homines libenter eum cū
 comitibus exceperunt. Postridie vnā cum
 eis ad Iacobum Apōstolum, qui Hieroso-
 lymæ Episcopus præerat venit, quo cūm
 seniores omnes conuenissent, primum i-
 pse singillatim eis omnia exposuit, quæ
 Deus apud Gentes ipso ministro adhibito
 effecisset: deinde illi cūm Deum summis
 laudibus ornassent, dixerunt. Eum quāta
 Iudæorum multitudo ad Christi fidem
 deducta esset, videre. Eos aut omnes qui
 legi Mosaicæ parendum censerent, audi-
 tione accepisse ipsum quocunq; veniret,
 vbi Iudæi inter alias nationes viuerent,
 hoc docere, discedendū esse a lege Mosai-
 ca, nec Iudæis circumcidendos esse filios,
 nec illā iam in templum eo more quē lex
 illa præscriberet, ingrediendi esse neces-
 sitatem. Itaque se illi auctores esse, vt quo-
 niam multitudinem necesse esset conue-
 nire, se ipse cum alijs quatuor qui voluis-
 sent, expiaret, caputque raderet. Sic enim
 fore, vt quæ de illo audissent falsa esse

comperirēt. Se autē scripſiſſe de ijs qui ex
 Gentibus religioni noſtræ nomen dediſ-
 ſent, vt ſe deinceps ab eſcis, quæ idolis
 immolatae eſſent, ſanguine ſtrangulato-
 rum animalium, & fornicatione ſtuproque
 abſtinerent. Paulus poſtero die adiunctis
 illis quatuor, expiatus in templum cum
 eis venit, oſtenditque expiationis tempus
 eſſe quoad pro vnoquoque eorum hoſtia,
 immolaretur. Dum autem hæc aguntur,
 explenturque dies ſeptē, Iudæi Aſiani cū
 Paulum in tēplo animaduertiſſent, om-
 nem in eum populum concitauerunt, in-
 iectisque manibus vt eum comprehendere-
 rent, admonere & rogare cœperunt cir-
 cumſtantes, vt ſe in comprehendendo eo
 homine adiuuarent, qui cū vbiq; om-
 nes ea doceret, quæ & ad populi, Sena-
 tusque Iudæorum, & legis, & templi per-
 niciem, exitiumque pertinerēt, tum verò
 prophanos homines in templum addu-
 xiſſet, ſanctumque locū violariſſet, Tryphi-
 mum enim Ephesinum quem cum illo in
 vrbe viderant, ab illo in templum intro-
 ductū exiſtimabant. Motus hinc tota vr-
 be ortus eſt tantus, vt omnes eò concurre-
 rent. Quòd ſi tribuno qui tum in vrbe
 erat, nunciatus tumultus non fuiſſet, pe-
 riculum fuiſſet, ne à populo tumultuan-

re di
 filii
 tra te
 cum
 niret
 aut in
 dend
 tu, co
 bus v
 eſſet,
 clam
 poſſe
 impe
 li vo
 taque
 grad
 Paul
 tribu
 gere
 ne ſci
 pauc
 ſet,
 milli
 quod
 natu
 ſe, vt
 Quo
 dibu
 cauſa

cc di

re discerperetur. Sed ita tulit diuinū con-
 filiū, vt dū cōprehensum & extractū ex-
 tra templū interficere cogitant, tribunus
 cum Centurionibus & militibus interue-
 niret, cuius primus aduentus non furore
 aut inuidiam populi sedauit, sed finē cæ-
 dendi eius attulit. Is sedato, vt dixi, tumul-
 tu, comprehensum Paulum catenis dua-
 bus vinciri iussit. Cumq; rogaret, quis nā
 esset, quidq; fecisset, aliq; aliud in turba
 clamarent, sic vt nihil certi præ tumultu
 posset cognoscere, vt in castra duceretur,
 imperauit. Secuta est eū multitudo popu-
 li vociferantis, vt de medio tolleretur, tā-
 taque vis orta est, vt à militibus cū ad
 gradus ventum esset, portari cogeretur.
 Paulus verò cū in castra duci cōpisset,
 tribunum rogauit, num cum eo paucis a-
 gere liceret? Ille cū quæ siuisset, Græcè
 nesciret, & num is esset Aegyptius quā
 paucis ante diebus tumultum concitauis-
 set, eduxissetque in solitudines quatuor
 millia sicariorum: Paulus se Iudæū Tarsi
 quod Ciliciæ non ignotum oppidū esset,
 natum esse respōdit, rogare autem illum
 se, vt ad populum sibi verba facere liceret.
 Quod eū ille permisisset, Paulus è gra-
 dibus, Hebraicè (quod maioris silentij
 causa fuit) cū eos admonuisset, vt quam

ipse rationem apud illos redderet, audirent, ita locutus est, se Iudæum esse Tharsisi Ciliciæ natum, educatum Hierosolymæ ad Gamalielis pedes, eruditum patrijs legibus, quarum non secus atque illi omnes tum essent, ita propugnator extitisset, ut Christianam disciplinam hostili animo ad mortem insectaretur, vincendis tradendisque in custodias viris & mulieribus qui eam sectam sequerentur. Quorum omnium se habere testes dicebat pontificem omnesque maiores natu, a quibus acceptis ad fratres epistolis, cum Damascum iret, ut inde victos & nexos Hierosolymam supplisij causa abduceret, accidisse in ipso itinere cum iam Damascus in propinquo esset, ut meridie subito lumine cælesti circumfunderetur, cadensque ex equo, audiret vocem quasi obiurgantis, cur ipsum persequeretur: cumque rogasset, quisnam esset, & quid ipsi imperaret, illum respondisse Iesum Nazarenum se esse, quem persequeretur: Damascum autem iret, ubi planè quid ei faciendum esset, cognosceret. Cum verò præ splendore lucis dispicere non posset, manu à comitibus Damascum se esse deductum. Ananiam verò quendam, qui Iudæorum omnium Damascenorum testimonio

stim
 eum
 que
 dem
 ipsu
 eius
 stis a
 vidi
 expia
 uoca
 deur
 ti, vi
 citò
 mon
 disse
 con
 sequ
 guis
 tum
 prob
 Chri
 ad ex
 orat
 voce
 de m
 Secu
 men
 stan
 nim

timonio legis erat obseruantissimus ad
 eum venisse ac dixisse vt cerneret, eodem-
 que puncto temporis se illum vidisse. Eun-
 dem tum eo vsum sermone esse, vt diceret
 ipsum Dei providentia delectum esse, vt
 eius voluntatem cognosceret, essetque te-
 stis apud oēs homines eorū omniū, quæ
 vidisset & audisset. Itaque aqua salutarī
 expiaretur, ipsiusque peccata appellato in-
 uocatoque illius nomine eluerentur. Re-
 deunti aut sibi Hierosolymam, atq; ora-
 ti, visum illum esse dicentem. Abiret ipse
 citò Hierosolyma, quod eius de ipso testi-
 monium non probarent. Se verò respon-
 disse, eos ipsum scire solitum in vincula
 conijcere, & pulsare eos qui ei crederent,
 seque tum cū Stephani illius testis san-
 guis effunderetur, interfuisse, atque fa-
 ctum eorum, qui illum interficerent ap-
 probasse, cū vestes eorum asseruaret:
 Christum tum præcepisse, vt iret procul
 ad exeras nationes. Attentè eum ad hanc
 orationem omnes audierant, cū statim
 voce sublata dicere cœperunt. Tolle istum
 de medio neque enim fas est eum viuere.
 Secutus est hinc clamor maximus, vesti-
 menta sua proijcientium, pulueremq; ia-
 stantium in aëra. Quod cum tribunus a-
 nimaduertisset, duci eum in castra iussit,

& virgis cæsum torqueri, vt sciret, quam-
 obrem tanto clamore ei obstreperet. Iam
 præceptis tribuni milites obtemperare pa-
 rati erant, cùm Centurionem qui aderat
 Paulus rogauit, num hominem Roma-
 num indicta causa & indemnatum illis
 virgis cædi liceret? Centurio statim tribu-
 num admonuit, etiam atque etiam vide-
 ret, quid faceret. Eum enim hominem
 quem verberari iussisset: ciuem esse Ro-
 manum. Accedens autem tribunus, eum
 rogauit, num Romanus esset: quod cùm
 ille annuisset. Ego, inquit, magna vi pe-
 cuniæ hoc ius ciuitatis adeptus sum. Ego
 verò, Paulus inquit, & natus ciuis sum.
 Ita & ea pœna Paulus liberatus est, & tri-
 bunus magno in metu fuit, cùm eum ci-
 uem Romanū esse rescuisset. Postero die
 soluit eum, conuocatisque sacerdotibus
 omniq; populo eū produxit, quò diligen-
 tius cōperiret, quam ob causam à Iudæis
 accusaretur. Ipse in eos qui conuenerant
 coniectis oculis, ita verba fecit. Se ad eum
 diem semper bona fide in oculis iudicio-
 que Dei vixisse. Hoc verbū pōtifex Ana-
 nias molestè acerbèque ferens, eis qui cir-
 cunstabant præcepit, vt ei colaphos in-
 fringerent. Paulus verò hac ad eū oratio-
 ne vsus est, Percutiet te Deus paries deal-
 bate,

bate, qui cum sedens ex lege me iudices,
 tamē contra legem os meū tundi iubeas.
 Qui aderant, Paulum obiurgare quod sum-
 mum Dei sacerdotē maledictis lacefferet.
 Ille verò nescire se dixit eum principē sa-
 cerdotum esse. Scriptū enim esse, Principi
 populi tui ne maledicito, Tum Paulus qui
 ibi partem vnam eorum qui aderant, Sa-
 ducaeorum, alteram Phariseorū esse intel-
 ligeret, clamare in concilio cœpit, Phari-
 seum se esse, Pharisei que filiū, in iudiciū
 adductum se, quod spēs & vitam mortuorum
 poneret ac defenderet. Statim orta est in-
 ter Phariseos & Saducaeos dissensio tan-
 ta, vt dimissa multitudine, quidam Phari-
 sei, nihil se facinoris aut sceleris in eo
 cōperisse pugnaciter dicerent, Quid, in-
 quunt, si Spiritus aut Angelus eū eo col-
 locutus est, Tribunus, qui timeret ne Pau-
 lus in turba discerperetur, militibus impe-
 raui, vt eum de medio raptū in castra du-
 cerent Proxima nocte eum Deus visus est
 admonere, vt bono forti que animo esset.
 Sicut enim Hierosolymæ ipsius propu-
 gnator & defensor fuisset, sic fore vt Ro-
 mæ etiam existeret. Vt autem illuxit, nō-
 nulli Iudæi plures quadraginta inito con-
 silio vouerunt se nihil cibi & potionis ca-
 pturos, quoad Paulū interfecissent. Quam
 I 5 quidem

quidem coniurationem suam pontifici ac senioribus exposuerunt, admonueruntque eos, ut peterent à tribuno, ut Paulum ad illos producerent, eamque fraudem ita tegerent, quasi aliquid de eo certius comperturi essent, se verò prius quàm ille appropinquaret, eum paratos esse interficere. Pauli sororis filius cum insidias quæ a nunculo pararentur, intellexisset, venit ad eum in castra, ei que indicauit. Ille accersito Centurione, eum rogauit multis verbis, ut adolescentem ad tribunal ducendum curaret, habere enim eum aliquid quod ei nunciet, Adolescentem tribunus cum remotis arbitris rogaret, quidnam indicare sibi vellet, constituisse dixit Iudæos, ipsum rogare, ut postero die Paulum in concilium produceret, quasi certius aliquid in eum inquisituri essent. Quod videret, ne faceret, propterea quod essent plures quadraginta ex ijs. qui coniurassent se ex insidijs Paulum esse interfekturos, & vouissent se nihil capturos cibi ante quam hoc se scelere contaminassent, Tribunus dimisso ita adolescente ut uertaret ne cui, secum illo de ea re locutum fuisse diceret, duos centuriones accersiti iussit, quibus imperauit, ut milites ducentos, equites septuaginta, lanceariosque duceret.

ducentos compararent, & iumenta in
 quæ impositum Paulum tertia noctis ho-
 ra saluum & incolumen ad Festum præ-
 fidem Cæsaream perduceret, eisq; ad il-
 lum epistolam dedit, cuius hæc sententia
 est. Claudius Lysias Felici optimo præ-
 fidi, Salutem. Virum quem ad te mitto,
 à Iudæis comprehensum cùm iam inter-
 fieretur, adueatu meo militum opera
 vix saluum è manibus eorum eripui, cùm
 Romanum eum esse comperissem. Cùm
 verò sciri cupiens quid ei obijcerent, il-
 lum in concilium eorum produxissem,
 et tantum obijci comperi, quæ ad legem
 eorum pertinerent, quorum nihil morte
 aut vinculis dignum esset. Quoniam aut
 intellexi, ex eis esse qui illum ex insidijs
 necare constituisent, eum ad te misi, ut
 accusatores apud te agant, si quid in
 eum velint dicere, Vale. Milites nocte
 Paulum Antipatridem duxerunt, postri-
 die verò equites eum Cæsaream ad Feli-
 cem perduxerunt, cùm cæteri in castra re-
 nertissent. Reddunt etiam illi Epistolam,
 quam cùm perlegisset, Paulum cuius esset
 prouinciæ rogauit. Cumq; Cilicem eum
 esse cognouisset, eum se auditurum esse
 dixit, cùm accusatores in eum venissent.
 Interim in Herodis prætorio custodiri

cum iussit. Quinto autem die Ananias pontifex cum quibusdam maioribus natu & Tertullo quodam oratore Casaream venit, omnesque Felicem adierunt: citatoque Paulo, eum Tertullus accusare cepit his verbis, Maximas tibi gratias agimus optime Felix, quod & benignitate ac virtute tua in pace omni compresso tumultu belloque viuimus, & pro incredibili tua sapientia multa quae superiores praetores quibus successisti, neglexerant, correctione adhibita feliciter geruntur. Sed ne te longa oratione traham, a te peto maiorem in modum, ut nos breuiter dicentes benignè attenteque audias. Non ignotam tibi esse arbitror sectam Nazareorum, qui nouis quibusdam religionibus institutisque omnium hominum mentes contra leges imbuunt & inficiunt. Eius principem cum pestiferum istum inuenissemus, qui & omnibus Iudaeis in vniuerso orbe seditionis auctor esset, & templum violare ac polluere voluisset, comprehensum ex lege nostra iudicare decreuimus. Sed tribunus Lysias, ut magna eum eripuit, iussitque eius accusatores ad te venire: ex quo tu facile poteris ea crimina cognoscere, quorum causa eum in iudicium adducimus. Iudaei tum vera esse quam Tertullus

diceret

diceret, asseuerarūt. Paulus verò cūm Felix potestatem dicendi fecisset, ita respondit, Scio ego te optime Felix iam pridem iudicē datū esse Iudæis, quæ me causa impellit, vt bono animo magna que spe fretus, nunc pro me ipse respondeam. Intellegere enim potuisti, dies esse non plus quindecim cūm Hierosolymam in templum religionis causa adij. Isti autem nec ibi me cum aliquo disputantem, aut seditionem mouentem, nec in vrbē ipsa, nec in synagogis inuenerūt. nec verò ea, quæ mihi obijciunt probare possunt. Hoc autē fateor me in disciplina, quam sectam vocant, sic patrium Deum meum colere, vt & ea omnia quæ in lege ac prophetis scripta sunt, verā esse credam, & eam quam etiam illi expectant, bonorū ac malorum resurrectionem fore confidam, in quo ipse etiam studeo ita me gerere, vt nemini quod sciam materiam occasionem que peccandi præbeam, ab ea que suspicione Deo teste sum liberrimus. Multis autem annis post Hierosolymam veni vt egentibus pro facultatibus subuenirem, Deo que offerrem quæ vouissem, quæ in templo facientem me cūm offendissent Iudæi non tumultū turbam que concitantem, vt isti volunt, comprehenderunt clamātes voce

maxima, Tolle inimicum nostrum. In istis
 quidam erant ex Asia Iudæi, quos adesse
 hic oportuit, & accusare si quid haberent,
 quod criminofum in me putarent. Dicant
 verò nunc hi ipsi quo in flagitio me depre-
 henderint, nisi quòd hac oratione usus
 sum, cum in iudicium ob resurrectionem
 mortuorum adductum me esse clamarè.
 Hæc cum ex utraque parte dicta essent, Iu-
 dæorum querimoniam in illud tempus
 reiecit, cum Lysias tribunus venisset. Pau-
 lum autè interim Centurioni custodien-
 dum tradidit, ut & in pace eum esse vellet
 & neminem de suis ei ministrare quæ o-
 pus essent prohiberet. Interiectis aliquot
 diebus Felix cum Drusilla uxore sua quæ
 Iudæa erat, veniens, Paulum accersuit, au-
 diuitque eum de Christi fide & religione
 disserentem. Cumque protracto, ut fit, ser-
 mone, de iustitia, de castimonia iudicioque
 futuro diceret tremore correptus Felix,
 Paulum dimisit, ei que dixit se eum euoca-
 turum, cum opus esset, eumque sæpe etiam
 postea accersuit, quod se ab illo pecuniã
 accepturum esse speraret, Biennio autem
 post, Felici Porcius Festus successit, ei que
 victum Paulum reliquit, ut à Iudæis gra-
 tiam iniret. Festus tertio quam in provin-
 ciam venisset die Hierosolyman, Cæsa-

rea profectus est: quod cum primam pontifices ac primi Indæorum rescuissent, illum adierunt, rogaruntque ut Paulum in quem infesto animo venissent, Hierosolymam perducere iuberet: idque fecerunt, ut in via ex insidijs eum opprimerent ac necarent. Festus autem Paulum Cæsariæ custodiri dixit, quam ad urbem cum propediem rediturus esset, si qui ex ijs una proficisci vellent, venirent & accusarent, si quod in homine crimen esse existimarent. Ipse Hierosolymæ amplius dies octo aut decem commoratus, Cæsaream ut venit, postridie pro tribunali sedens Paulum adduci iussit, Iudæi qui Hierosolyma venerant, eum cum productus esset, circumsteterunt, multaque & grauiæ ei crimina obijcere cœperunt, quæ probare non poterant, cum Paulus verba tantum, se legem Iudæorum, aut templum violasse, aut quidquam contra Cæsaris maiestatem fecisse pernegaret. Tum Festus qui Iudæis gratificari vellet, cum à Paulo quæsiuisset, num Hierosolymam ire, & illic de ijs ipsis criminibus apud ipsum iudicare vellet. Paulus se ad Cæsaris tribunal, vbi iudicandus esset stare dixit, Iudæis se nullo loco iniuriam intulisse, quod ipse melius sciret. Si quid eos

la si-

læsisset, aut crimen capitis admisisset, se
quò minus morte mulctetur, minimè re-
cusare. Sin nihil esset eorū, quæ in ipsum
conferrent, neminem esse qui eū illorum
libidini posset dedere. Itaq; ad Cæsarem,
inquit, prouoco. Tum Festus de concilij
sententia. Ad Cæsarem, inquit prouoca-
sti, ad Cæsarem ibis. Aliquot diebus post,
Agrippa rex & Bernice Cæsaream Festi sa-
lutandi causa venerunt, qua in vrbe cum
multos dies commorarentur, cum eis de
Paulo sermonē Festus instituit, eaq; om-
nia eis exposuit, quæ paulò antè gesta &
dicta esse dixi. Quæ cū Festus omnia
commemorasset, Agrippa hominem se
velle audire dixit, quod futurū postredie
ille promisit. Postero die Agrippa & Ber-
nice cum tribunis & primis viris ciuita-
tis cūuenerunt, quos ut vidit Festus, pro-
duci Paulum iussit. Eo producto Festus
dixit, Eum hominē quem Agrippa & ca-
teri cernerent, à ludæis eiusmodi crimini-
bus circūuentū esse, quæ si vera essent, ip-
se continuò summo supplicio afficiendus
esset, quemadmodum etiam ludæi ipsi
cū ipse Hierosolymæ esset, contende-
rant. Se verò nullum crimen capitis in eo
comperisse. Quoniam autem Romam eū
ad Cæsarem, ad quem prouocauisset mit-
tendum

PERIONIO AVCT. C49

tendum censeret, nihilque certū haberet, quod de illo Domino scriberet, se iussisse eum ad illos & maximè ad Agrippam produci, vt cū eum pro se dicentē audi- uisset, ipse haberet quod scriberet: Cū Agrippa Paulo potestatem dicendi factā esse dixisset: tum Paulus beatum se pri- mū dixit, quod apud eum esset verba fa- cturus, qui omnē Iudæorum disciplinā, omniaque instituta, omnesque consuetu- dines teneret: deinde ea omnia exposuit quæ ab illo commemorata esse antè dixi- de Iudæorum inuidia, initio longè peti- to ab eo tēpore, cū primū à Christo è cælo vocatus est, eoque superiore, cū legi Mosaicæ parendum esse censeret. Hæc cū Paulus diceret, Festus magna voce insanire Paulum dixit, eumque ad insaniam adigere multas literas quibus esset prædi- tus Paulus insanire se negavit, sed verba veritatis prudentiæque plena dixit fun- dere, Scire enim hæc omnia regem apud quem verba faceret. Tum Agrippam ro- gavit, num prophetis fidem haberet, Sci- re etiam se dixit, eum fidem habere: cū ille. Paucis, inquit, hortaris me, vt sim Christianus, & Paulus, Oro, inquit, Deū, & paucis & pluribus, vt non tu modò ve- rum etiā hi omnes qui audiunt tales eua- dant,

dant,

dant, qualis sum ego, exceptis his vinculis. Surrexerunt, tum rex, prætor, Bernice, & qui cum eis confederant, cumque secessissent, hæc inter se de Paulo iactabant, eum nihil morte aut vinculis dignum fecisse, ac præterea Agrippa Festo eum dimitti potuisse dixit, nisi ad Cæsarem provocasset. Cum autem navigationi dies constitutus esset, ut Romam ad Cæsarem iret Paulus, cuidam Centurioni Julio nomine, cohortis Augustæ, unâ cum aliquot alijs vinctis, traditus est. Conscensa naue Adrumentina, cum essent omnes in Asiâ nauigaturi, soluerunt. Postero die Sidonem applicuerunt. Iulius qui Paulum humane haberet, eum amicos adire permisit ab eisque curari. Hinc soluentes, Cyprum, propterea quod aduersis ventis vsi essent, tenere non potuerunt. Itaque ab ea repulsi, mare Ciliciæ, & Pamphiliæ præteruecti, Lystram Lyciæ oppidum deuenerunt, ubi cum Centurio nauem Alexandrinam offendisset, quæ in Italiam nauigaret, in eam omnes imposuit. Cumque satis multis diebus tarda nauigatione vix ad Guidum, quod ventus non sineret, peruenissent, Cretam per Salomonem per nauigauerunt, quam cum vix tenuissent, venerunt in quendam locum, qui Boni portus dicitur, cui

PERIONIO AVCT. 451

cui finitima erat Thalassa vrbs. Cùm ve-
 rò multum iam tempus peractum, nec tu-
 ta esset iam nauigatio, propterea quòd ie-
 iunij iam tempus præterijisset, omnes qui
 aderant Paulus adinonebat, videre se na-
 uigationem futuram cum magno pericu-
 lo non solum oneris, & nauis, sed etiam
 vitæ omnium. Centurio porro maiorem
 fidẽ gubernatori & nauclero, quàm Pauli
 verbis habebat. Et portus ille minimè ad
 hyemandum aptus erat. Quod cùm mul-
 ti animaduernerent, auctores fuerunt vt
 illinc naues subducerentur, vt Phœni-
 cem Cretæ portum, qui Africum & corũ
 spectat, hyemandi causa possent appelle-
 re: sed Austro flate, cùm ex animi senten-
 tia nauigationem successisse sibi existima-
 rent, cùm Assò soluentes, Cretam appli-
 carent, ventus Typhonicus qui Euro a-
 quilo vocatur, non ira multò post nauem
 agitauit & impulit, quæ cum correpta, nõ
 posset impetum vimque venti sustinere ei
 omnes cùm cecidissent, huc atque illuc agi-
 tabantur, in paruaque insulam quæ
 Clauda vocatur, tēpestare delati, vix se a-
 pham tenere potuerunt, qua conscensa,
 subsidio vfi sunt, deligata naue veriti ac
 in Syrtim inciderent, soluta naue ita agi-
 tabantur. Cumque vi magna tempestatis
 agita-

agita-

agitarentur, postero die iacturā fecerūt,
sequenti suis manibus nauis suppellecti-
lem proiecerunt. Cūque nec sol nec astra
multis diebus se eis ostenderent, tempe-
statisque vis magna impenderet, sublata
eis erat in posterum spes omnis salutis.
Tum Paulus in mediū omniū procedens,
Si me, inquit audiissetis, à Creta mini-
mè soluissetis, omniaque hæc quæ amissi-
stis haberetis Sed vos nunc hortor & mo-
neo. vt bono animo sitis, Neque enim cu-
iusquam vestrum vita amittetur, sed na-
uis tantummodo, Visus est enim mihi su-
periore nocte Angelus Dei, cuius sum,
quemque colo, dicere, ne timerem, Cæsa-
ri me sisti oportere, Deumque mihi omnes
qui vnā mecum nauigarent dedisse. itaque
bono animo esse. Diuina enim benigni-
tate fretus ita fore credo, vt mihi prædi-
ctū est, nos in quandā insulā peruenturū
sumus. Vt autem quarta decima nox fuit
cū omnes intempesta nocte in mari A-
driatico huc atque illuc iactarentur, sus-
picabantur nauæ aliquem sibi locum o-
stendi, depressoque bolide passus viginti
abesse compererunt, paruoque interuallo
progressi, iacto rursus bolide, quindecim
passus inuenerūt. Cumque vereretur, ne in
loca salebrosa inciderent, iactis ex puppi
ance;

ancoris quatuor, optabant vt luceſceret.
 Iſdem cūm ex naui effugere conſtituerent
 demerſa in mare ſcapha quaſi ancoras 2
 proſa expanſuri eſſent, tum Paulus Cen-
 turionem ac milites commonefecit, niſi
 illi in naui manerēt, eos ſaluos eſſe non
 poſſe. Itaque milites ſtatim ſcaphę funi-
 bus diruptis, eam in mare demergi ſiue-
 runt. Dum verò dies expectatur, hortaba-
 tur oēs Paulus, vt cibum caperent, quòd
 ad eorum ſalutem hoc pertineret. Nēmi-
 nemque dicebat, crinem capitis amiſſurū.
 Quæ cūm dixiſſet, & ipſe, & cæteri iam
 meliore ſpe freti, cibum vnā ceperunt.
 Erant autem in ea naui ducēti ſeptuagin-
 ta ſex. Capto cibo, triticum in mari abie-
 cerunt, itaque nauem exonerarunt. Cūm
 verò illuxiſſet, nec terram cognoſcerent
 animaduertūt ſinum quēdam, qui litus
 habebat, in quem conſtituebant, ſi poſſēt
 nauem appellere. Itaque ſublatis ancoris
 mari ſe comittebāt laxatisque gubernacu-
 lorum funibus, paſſisque vëto velis ad lit-
 tus contendebant. Sed cūm in locum qui-
 vtraque ex parte mari cingitur incidiſſet,
 nauis ita impegit, vt proſa fixa immobi-
 lis ſtaret: puppis verò vëlarum fluctuum-
 que vi agitaretur. Quod cūm milites ani-
 ma ducerent, hoc conſilij ceperunt, vt
 vinctos

vinctos

vinc̄tos trucidarent, ne quis nando eua-
 deret. Sed Centurio, qui Paulum seruare
 vellet, eorum tale consilium impediuit.
 Iussit̄que eos qui nandi periti erant, pri-
 mos ad terram egredi, cæteros partim in
 tabulatis, partim in aliquo eorum quæ è
 naui portari poterant. Ita factum est, vt
 omnes ad terram salui exierint. Seruati
 tum denique cognouerunt Meliten eam
 insulam nuncupari, Barbari verò magnã
 omnibus humanitatem ostēderunt. Om-
 nes enim excitato igne propter imbrem q̄
 impēdebat, & frigus, adhibuerūt. Cum ve-
 rò Paulus sarmentorum magnam vim
 collegisset in ignem coniecisset, vipera
 calore egrediens manum eius arripuit,
 quam vt Barbari è manu illius pēdentem
 viderunt, inter se dicebant, planè illum
 cæde se contaminasse, qui cū è mari ser-
 uatus esset, eum tamen diuina iustitia
 non sineret viuere. At ille quidē excus-
 sa in ignē bestia, nihil mali sensit omni-
 no, Barbari autem expectabant dum tu-
 mor eum corripere, aut repente mortuus
 caderet. Quòd cū illi diu frustra expe-
 ctassent, mutata sententia, eum DEVM
 esse dixerunt. Erat tum Publius quidam
 primus eius insulæ. Is Paulū vnà cum so-
 cijs in agro suo triduo perhumanè ha-
 buit,

buit, quo quidem tempore Publij pater è febre ac dysenteria laborans decumbebat, ad quem cum Paulus accessisset, eum precibus manuūque impositione curauit. Hinc ceteri qui ægrotabāt in insula, cum ad eum adijissent, curati sunt. Itaq; mag-nos ei ac socijs honores officiaque detulerunt, quamdiu in insula cōmorati sunt, & cum soluerent, ea que ad victū pertinebāt, præbuerunt. Post trimestre, in nauem conscenderunt Alexandrinā quæ in insula hyemauerat, soluētesque Syracusas tenuerunt, qua in vrbe cum triduum comorati essent, Rhegiū, inde Puteolos biduo venerunt, vbi cum nostræ religionis homines inuenissent, eorum rogatu apud illos septē dies cōmorati sunt, ita Romā peruenetunt. Quod cum Christiani qui Romæ erant, audirēt obuiam eis vsque ad forum Appij & tres Tabernas prodierūt, quos cū vidisset Paulus, gratias Deo egit, melioreque animo fuit. Romam cōm venissent, vinctos Centurio præfecto reliquos tradidit. Paulo verò permisit vt solus cum milite qui eum custodiebat, habitaret. Tertio cū venissent die, primos Iudæorū Paulus accersuit, quibus exposuit ea omnia quæ ipsi Hierosolymæ accidissent, secum patrijs legibus institutisque

|parc-

pareret & obtemperaret, Romanis dedi-
 tum esse, qui cū in ipsum inquisissent,
 nec pœna capitis dignum quicquam fe-
 cisse comperirent, vellentque dimittere, lu-
 dæos intercessisse, ita coactum se, ad Cæ-
 sarem prouocare: non quòd gentem suam
 ipse vlla in re accusare posset. Eo se ob eā
 causam accessisse, vt ipsos videret & con-
 ueniret. Se enim catena ea quam cerne-
 rēt vinctū esse propter spē populi Israëli-
 tici. Illi responderunt, nec literas se de eò
 ex Iudæa accepisse, nec quenquam Iudæo-
 rum, qui eò venisset, nunciassse, aut dixis-
 se quicquā de ipso, quod religioni repug-
 naret: se autem petere vt ab illo audirent,
 quæ ipse sentiret, cūm satis compertum
 haberent, eam sectam quam sequeretur,
 vbiq; terrarum explodi & eici. Constitu-
 to autem ei die, cūm plures ad eum in di-
 uersorium venissent, ipse eis regnum Dei
 exponebat, ad ea que quæ Christo accide-
 rāt, probanda & persuadenda testimonia
 & à lege Mosaica & à prophetis à prima
 luce ad vesperum, depromebat. Atq; eius
 orationi alij assentiebantur, alij nullā fi-
 dem habebāt. Cumq; inter se dissentirēt,
 discesserunt, cūm Paulus Esaiaë verba eis
 conuenire dixisset, quæ sequuntur: Lo-
 quere cum populo isto, audietis, nec in-
 telli-

telli-
 eni
 & au
 obstr
 & au
 & cō
 Scito
 missi
 lus p
 uerfi
 lus au
 forio
 pore
 recipi
 & do
 ac dif
 cas de
 os an
 tus in
 cenni
 cisse e
 nium
 quis
 tur m
 dem e
 & ear
 quan
 Colo
 moth

telligetis, videbitis, & non videbitis. Cor enim istius populi tenebris offusum est, & auribus tardè audierunt, suosq; oculos obstruxerunt, nequando oculis videant, & auribus audiant, & corde intelligant, & cōuertantur, eisq; medicinam afferā. Scitote ergo Gentibus DEI seruatorem missum esse, quæ audient. Quæ cūm Paulus perorasset, Iudæi eum magna contro- uersia & disputatione discesserunt. Paulus autem biennium totum in suo diuersorio commoratus est, quo quidem tempore omnes qui eò ad ipsum veniebant, recipiebat, libereq; ea omnia tradebat, & docebat, quæ ad Christum eiusq; fidem ac disciplinam pertinebāt. Quod etsi Lucas de biennio illo tātum dixit, quod duos annos cōplectitur, qui tertius & quartus imperij Neronis numerātur, tamē decennio etiam quod postea vixit, idem fecisse existimandus est. Vbi autem decennium illud consumpserit, aut vixerit, si quis requirat, mihi quidem Romæ videtur magna ex parte fuisse, quantum quidem ex eis epistolis intelligi licet. Nam & eam quam ad Ephesios scripsit, & eam quam ad Philippenses, & eam quam ad Colossenses, & posterioremquam ad Timotheū, & eam quam ad Philemonē, ex

urbem misit. Nam Epistola ad Galatas, non
 nullorum sententia, Roma, aliorum Ephe-
 somissa esse dicitur. Eas autem nec illo
 biennio, nec eodem illo decem anno
 missas esse, aut scriptas, & res ipsa decla-
 rat, & epistolarum ipsarum sententia. In
 ea enim quam ad Timotheum posteriorē
 misit mentionem honorificam Onesiphori
 cuiusdam facit, quem cum venisset
 Romam, ipsum magno studio cum qua-
 sisset, tum inuenisse dicit, cum etiā vin-
 ctus esset, Et in extrema eadem Timotheū
 rogat, ut eidem eiusque familiae salutem di-
 cat. Præterea eadem extrema & tempore
 mortis suæ imminere scribit, & in priorē
 defensione sua se deseruū ab omnibus. At
 qui Lucas nihil de priorē illa causæ di-
 ctione scribit, sed cum in libera custodia
 ita fuisse dicit, ut eos omnes qui ad ipsum
 adirent, docere minimè prohiberetur. Ex
 quo intelligitur, eum ex illa custodia to-
 to illo biennio minimè eductum fuisse.
 Iam verò cum ex priorē illa causæ dictio-
 ne cuius mentionem, ut dixi, facit, poste-
 riorē intelligamus, ac tum cum eandē epi-
 stolam scripsit & in vinculis ipse esset, &
 mortis eius tempus impenderet, ut ipse ait,
 profecto multos, annos post illud bien-
 nium Romæ fuit. Huc accedit, quod in

bet in eadem epistola Timotheum ad se
 maturè venite, & in epistolis ad Philippen-
 ses, ad Collossenses, & ad Philemonem,
 cum facit vna secum scribere. Eod. m. per-
 tinet, quòd Demã in Epistola ad Philemo-
 nem adiutorè suum appellat & in poste-
 riore ad Timotheum se ab eo desertum
 esse scribit. Aristarchum etiam in epistola
 ad Collossenses vna secum captivum
 esse dicit, in ea autem quæ est ad Phile-
 monem, adiutorem suum appellat, cum
 Epaphram captiuitatis socium solùm no-
 minasset. Eum autem non consumpsisse
 Romæ totum illud decennij tempus, hinc
 intelligitur, quòd in posteriore ad Timo-
 theum epistola extrema eum iubet affer-
 re secum penulam, quam Troade apud
 Carpum reliquisset, & Trophimum se Mi-
 letiarum reliquisse scribit, quod non
 factum esse, cum vel in Græcia & Asia ef-
 set, antequam vincetus Romam ducere-
 tur, vel cum duceretur, hinc scri potest,
 quia & Timotheus ipse Romam iam ve-
 nerat, & tum iam bis causam ipse dixerat,
 & finem vitæ suæ appropinquare scribit.
 Et certe amentia est existimare Pau-
 lum scribere Trophimum à se relictum æ-
 grum Miletii illis temporibus. Episto-
 la etiam ad Hebræos cum non semper

Romæ fuisse declarat. In ea enim extrema scribitis Christianos Italos salutem dicere, ex quo ex Italia missa esse intelligitur. Quinetiam in prouinciam Narbonensem eum venisse reperio, & in Hispaniam, eum Paulo viro sanctissimo, quem Narbone pontificè præfecerit. Atq; haud scio an illa ipsa sit profectio, quæ ad Romanos se in Hispaniam suscepturum esse scribit. Sunt enim multi, qui eum in Hispaniam profectum asserunt. Quæ autem de laboribus, periculis, ac supplicijs quæ pro Christo pertulit, scripsi, ea omnia ex libro Lucæ, qui acta Apostolorum inscribitur, exprompsi. Quæ præterea ipse de se scribit, ea quoniam vera sunt iam explicabo. In posteriore quidē ad Corinthios extrema ferè, ter virgis cæsum esse scribit, cum semel tantum eum Lucas narret verberatum esse vna cum Sila. Nam à Centurione verberatus non est, cum se ciuem Romanum esse dixisset. Ter etiã naufragium se fecisse in eadē epistola scribit, & nocte ac die in profundo maris fuisse: quorum posterius si à Luca commemoratum est, certè non solum nocte & diē vnū, verum multos in maris fundo fuit. Nam nec solē, nec sidera ipsa multis diebus nauiganti ei cum cæteris visa esse commemorat.

Neque

PERIONIO AVCT. 461

Neq; enim hoc quod Paulus scribit, se nocte & die in profundo maris fuisse, ita intelligendum est, quasi ipse è naui cadēs in mare præceps demersus sit, hoc enim non prætermisisset Lucas. Quod autē ad naufragium attinet, amissionem nauis Paulus socijs nauigantibus prædixit, naufragij autem alterius nullam Lucas mentionem facit. Atq; hic quidem locus me admonet, vt de tēpore ac loco quo hac missa epistola est, aliquid dicam. Alij ex Macedonia Philippis, alij Troade missam esse scribunt. Quod si verum est, id constare non potest, si ad illud tempus referatur, cū Paulus Romam nondūm vinctus venerat. Illud enim quod modō ex ea epistola de naufragio protulī, tū accidit, cū Paulus vnā cum socijs mari in Melitem insulā, deinde Syracusas, Rhegiū, ætuntum Putolos, postremō Romam peruenit. Ita si Troade missa est, aut è Macedonia, eò se retulerit, postea quam Romam vinctus venisset, necesse est. Quod satis argumenti est cum post biennium illud, de quo Lucas scribit non semper vsque ad extremum viræ diem Romæ fuisse. Quod si quis contra proferat, id quod ipse Paulo infra scribit, raptum se ante quatuordecim annos in tertium celū huic ego re-

V a (pon-

spondeo, primùm nō esse tam perspicuū,
 quando illud euenerit, quam hoc quod
 de naufragio commemorat. Deinde ab
 eo qui hoc opponat, petā. vt illud ipsum
 quod de naufragio Paulus scribit, expli-
 cet Tum enim tam difficilem hanc qua-
 sitionē, cognosceret, quam facile nobis op-
 posuit. Præterea si illum, vt ita dicam, ra-
 ptum euenisse dicamus illo triduo, quo
 Paulus Damasci in via recta in adibus
 Iudæ orasse dicitur, certē subducta & ha-
 bita ratione totius temporis, ad eum diē
 quo aliter ad Corinthios epistolā misit,
 annos amplius quatuordecim intercessit
 se intelligimus. Sed ad alia veniamus. In
 eadē epistola pericula multa enumerat,
 quibus se obiecerit, quorum mentio à Lu-
 ca nulla facta sit. In ijs sunt fluminum &
 latronum pericula. In epistola etiam ad
 Galatas se in Arabiā venisse scribit. Dein-
 de cū redisset Damascum Hierosoly-
 mam Petri vidēdi causa, apud quem dies
 quindecim commoratus sit. Deinde post
 annos quatuordecim iterum Hierosoly-
 mam vnā cum Barnaba & Tito, vt de eu-
 angelij docēdi ratione cum Apostolis cō-
 municaret. Scribit etiam se Petro, quem
 Cephā vocat, cū Antiochiam venisset,
 restitisse, quod se non rectē in euangelij
 veri-

veri-
 rinth
 gna
 nisi f
 ra cr
 uti n
 read
 de ill
 dem
 est Pe
 mæ
 quo a
 nēdu
 & rel
 opera
 plure
 Chris
 scens
 que il
 endi t
 eum
 am p
 facili
 derat
 cecid
 Deo p
 Itaq
 ab in
 in co

veritate gereret. in ea etiam quam ad Co-
 rinthios priorem misit, se cum bestijs pu-
 gnasse, id est feris obiectum esse scribit:
 nisi forte bestiarum nomine homines fe-
 ra crudelitate præditos intelligamus, sic-
 uti nomine leonis Neronem in postero
 read Timotheū intellexisse dicitur. Nunc
 de illius morte aliquid dicendum est. Eo-
 dem non solum die, sed etiam anno quo
 est Petrus Apostolus in crucem actus, Ro-
 mæ Neronis insu securi percussus est:
 quo autem ordine, quaque de causa expo-
 nendum videretur, Romæ cum in disciplina
 & religione nostra propaganda omnem
 operam & studium dicendo consumeret,
 pluresque indies in fidem ditionemque
 Christi subigeret, forte Patroclus adole-
 scens qui Neroni pocula ministraret, quæ-
 que ille charum haberet, cum Pauli audi-
 endi summa cupiditate duceretur, nec ad
 eum propius accedere propter frequenti-
 am posset, ad locum superiorē, quō eum
 facilius & audire & videre posset, ascen-
 derat. Is cum somno oppressus dormiret
 cecidisse, eoq; casu interiisse dicitur. Quod
 Deo patefaciente, Paulus statim cognouit.
 Itaq; eū introferri ad se iussit excitavitq;
 ab inferis, cum omnes hortatus esse, vt
 in commune id ad Deo precarentur. Exci-

ratum ad Neronem ire iussit vna cum alijs Cæsareanis, vt cū excitatum cerne-
 ret, quem mortuum non solūm sciret, sed acerbè tulisset, ipse ad Dei cultum deduceretur. Alij verò priores ad Cæsarem ad-
 deunt, eiq; Patroclum reuixisse nunciāt. Cæsar continuò eū accersiri iussit, quē vt
 viuū, saluū & incolumen vidit, miratus est primū, deinde ab eo quæsiuit, num vi-
 ueret. Cūq; etiam respondiisset, quærere etiam institit, cuius benignitate & opera
 viueret, quī mortuus fuisset, ille se IESV Christi Domini sui regis sæculorū omni-
 um beneficio, ac munere viuere respōdit. Cæsar cū Christum omnium sæculorū
 regē dici audisset, conturbatus est, eumq; illius animi terrorem auxit, id quod deinceps
 Patroclus addidit, fore, vt Christus omnia orbis imperia deleteret, eiusque vo-
 luntati quidquid hæc vniuersitas completeretur, obtēperaret, quod regū omnium
 esset & maximus & potentissimus. Tum colaphū ei infregisse dicitur, cū hac ora-
 tione. Ei ergo regi nomen dedisti. Quod cū annuisset, nonnulli q̄ aderāt ex suis
 eum grauiter obiurgasse dicuntur, quod adolēcentē qui tam prudēter respondi-
 set, male mulctasset. Itaq; se etiam regi il-
 li parere dixerunt. Nero furore incensus

eos omnes in vincula conijci quam pri-
 mum iussit, omnesq; cōquiri atque inter-
 fici diuersis supplicijs, qui se illius regis
 imperio obedire dicerent. Prodocuntur
 multi cum vinculis & ad Neronem addu-
 cuntur, in his Paulus, in quem ita ceteri
 vincti conijciebant oculos, vt in ducem,
 vt hoc etiam Nero facile intelligere pos-
 set. Itaq; ad eum vnum orationem aduer-
 tit; quo ore in imperium Romanum clam-
 venire ausus esset, vt inde abstractum &
 abductum populum Christo quem regem
 suum prædicaret, adingeret. Paulus non
 solum ex illo quasi orbis angulo, sed ex
 omnibus imperijs se Christo homines
 colligere & comparare dixit. Sibi enim ab
 illo negotium datum esse vt neminem
 contemneret aut abijceret, qui in ipsius
 fide, & imperio esse vellet. Quod se ipse
 & in illum credere, & eius dicto audiens
 esse constitueret, id sibi licitum esse intel-
 ligeret: quod si faceret vitam eum sempi-
 ternam esse consecuturum. Eundemque
 venturum esse dixit, vt suum cuique pro-
 dignitate reddat, tumque hæc omnia igne
 deflagratura. Nero cum mundi deflagra-
 tionem audisset, iracundia incitatus, fu-
 riaque qua damagitatus, omnes qui huic
 regi, parcerent, quam primum viuos

exuri in fuisse dicitur. Sed Paulus quoniam
 ciuem se Romanum esse prædicauerat.
 Longino, Megysto & Aresto traditus est,
 qui eum quam primum extra urbem pa-
 lam & publicè securi ferrent. Cum que
 nuncijs eius mortis & supplicij serijs
 quam optaret, veniret, duos ex militibus
 suis, Feregam & Partem um misit, qui
 viderent, an securi percussus esset. Illi
 venientes, eum in media ferè urbe ad po-
 pulum de magnis CHRISTI virtutibus &
 operibus differentem offendunt: quos
 ut vidit, Venite, inquit, & vos filij, credi-
 te in Deum vnum & filium eius vnigeni-
 tum Dominum nostrum Iesum Christum
 seruatore[m] omnium, ut viuant, animi
 vestri. Milites se à Nerone missos dixe-
 runt, qui viderent, an eo mortis genere
 quod præscripsisset, affectus esset. Quod
 si ab inferis cum morte mulctatus fuisset
 excitaretur, ita denique se credituros. Ad
 hæc ille respondens, eos admonuit, si ad
 sepulchrum ipsius venirent, fore, ut duos
 viros, Titum & Lucam orantes inueni-
 rent, à quibus hoc ipsum comperire pos-
 sent. Vix dicendi finem fecerat, cum alij
 duo à Nerone missi interuenientes, arre-
 ptum comprehensumque eum, extra ur-
 bem in viâ Ostiensem pertrahunt, & iuxta
 gladium

gladium crucem parare iubent. Quod ut vidit Paulus ad ortum se conuertisse, passisque in caelum manibus, cum lachrymis diu orasse dicitur. Finem orandi cum fecisset, Christianis omnibus qui eum secuti fuerant, salutatis, eisque pace data, genua humi defixit, totumque se signo crucis muniens, lictori ceruicem & iugulum praebuit. Ex ceruice cum securi percussus esset, pro sanguine lac, quasi integritatis & innocentiae signum fluxisse dicitur. Sepultus est autem eadem via, ubi postea templum ei aedificatum & dicatum est. Quatuordecim quae extant, scripsit epistolas: ad Romanos vnam, ad Corinthios duas, ad Galatas vnam, ad Ephesios vnam, ad Philippenses vnam ad Collosenses vnam, ad Thessalonicenses duas, ad Timotheum duas, ad Titum vnam, ad Philemonem vnam, ad Hebraeos vnam. Eum ego ordinem ijs enumerandis secutus sum, non quem ille mittendis tenuit, sed quem maiores nostri ecclesiae instituto eis describendis & at texendis iis libris, qui noui Testamenti nomine appellantur, adhibuerunt. Plena sunt omnes institutionis disciplinaeque Christianae, refertaeque omnibus quae ad bene beateque viuendum pertinent praecipulis & sententijs: Vehementi & maximè

incitato dicendi genere vsus est, quod cre-
bræ illius interrogationes vel docendi
causa, vel refellendi, vel etiam obiurgan-
di adhibita, indicant. Ordinē eum, quem
natura & ars proponunt, secutus est. Pri-
mum enim si quid est quod obsit, tollit ac
reprehendit, deinde quæ tenenda sunt do-
cet, & ad extremum epistolā cohortatio-
ne concludit. Obscuræ sunt in eo pleræque
circūscriptiōes, quod de nōnullis, Petrus
in extrema altera minimè tacuit. Hinc
pleriq; , vsque à primis discipline nostræ
temporibus cū arbitrato suo difficilia
loca interpretantur, errare cœperunt,
& ab Ecclesia discedere. Quod etiam hac
memoria nostra in plerisque animaduer-
timus. Duas præterea quæ non extant,
se scripsisse confirmat. ad Corinthios v;
nam, alteram ad Laodicenses.

VITA BEATI AN-
DREAE APOSTOLI
IOACHIMO PERONIO

Benedictino Cormœriac;
no auctore.

ANDREAS Simonis Petri frater,
Iona, siue Ioanne patre in vico
Beth-